

MAANDELIJKE LEDENBRIEF

VAN DE
VERENIGING VRIENDEN
NEDERLAND - TSJECHOSLOWAKIJE

Nr. 39

Oktober 1988

KUNST+HANDWERK UIT TSJECHO SLOWAKYE

"Clown" lithografie 1986
van Jakub Krejčí

een
praagse
prent
aan de wand?

tekenars, schilders,
grafici: zij zetten de
dingen naar hun hand,
stellen ons een andere
wereld voor, gedroomd,
geestig, weemoedig
soms. hun blik op
onze werkelijkheid.....

8080 AA ELBURG PB 18
TELEFOON 05250-1453
LENA DEMELKER-QUIST

COLOFON

Bestuur

A. Hoogstad, voorz.
N. van Rees, secr., Tel. 010-4219904
Postbus 61003 - 3002 HA Rotterdam
mw. H. Nieboer-Hnátková, penn.,
Postrek. 379543 t.n.v. V.V.N.T. te
's-Gravenhage
W. Bronkhorst
mw. H.G. v.d. Burg-Meijer, 2e secr.
J. van Gastel
E. de Munck, vice-voorz.
J. van Putte
K.L. Thio

Redactie Ledenbrief

L.J. v.d. Burg, Nieuwendamlaan 274
2547 JR 's-Gravenhage, tel. 070-258679
mw. H.G. v.d. Burg-Meijer
mw. J. Noorbergen
J. van Putte
K.L. Thio

Ledenadministratie

mw. H.G. v.d. Burg-Meijer

Toeristische informatie

Red. Ledenbrief

Reisdienst

mw. A. Ambachtsheer
J. van Gastel
A. Langebeek
J. van Putte
K.L. Thio

GTM (Genootschap voor Tsjechische Muziek)

J.F.E. Wallin
A. van Beuzekom
P.J.M. de Coo
mw. T. Onderdenwijngaard

Bij de voorplaat:

Het wapen van Tsjechoslowakije.

In kleur is dit een witte leeuw
op een rood front.

Symbolisch is de dubbele staart:
Tsjechen en Slowaken verenigd in
één Federatie "Tsjechoslowakije".

VAN DE VOORZITTER

Op uitnodiging van ČSMS hebben Nico van Rees en ik met een groot aantal delegaties van Vriendschapsverenigingen van 9 tot 13 september het 70-jarig bestaan van de Tsjechoslowaakse Republiek gevierd.

Het programma bestond uit bezoeken aan Praag, met zijn vele culturele monumenten en aan Zuid-Bohemen op zaterdag en zondag en vervolgens twee dagen lezingen over de buitenlandse politiek, de geschiedenis, de rechtsstaat en de economie van Tsjechoslowakije. Na ieder onderwerp was er levendige discussie. 's Avonds was er veelal een receptie o.a. aan het Ministerie van Buitenlandse Zaken en aan het Stadhuis van Praag. Zeer interessant waren de mogelijkheden tot uitwisseling van ideeën en ervaringen.

Onze Vereniging zal op een bijeenkomst in de **Bijhorst** in **Wassenaar** aan 70 jaren Tsjechoslowakije op **29 oktober** a.s. aandacht besteden.

Op 28 oktober 1918 werd de onafhankelijke Tsjechoslowaakse Republiek geproclameerd. Na bijna 400 jaar deel uitgemaakt te hebben van de Habsburgse Monarchie verkreeg het zelfbewustzijn van Tsjechen en Slowaken op dat tijdstip staatkundige vorm. Dat zelfbewustzijn werd gevoed door een rijke historie en werd in de 19de eeuw manifest. De industrie kwam in die tijd in Bohemen tot grote bloei en tevens brak er een culturele renaissance door. Bij brede lagen van de bevolking leidde dat tot een besef van eigen identiteit, het nationalisme kreeg een breed draagvlak. Bohemen, Moravië en Slowakije vormden een deel van de Oostenrijks-Hongaarse Monarchie, dat centraal vanuit Weenen bestuurd werd.

Ook heeft de politiek van Metternich, gericht tegen het ontstaan van liberale ideeën (tot 1848) en de nederlaag van de autoritaire Habsburger Franz Joseph I in de oorlog tegen Pruisen in 1866 bijgedragen tot de onafhankelijkheidsbeweging van vooral de Tsjechen.

In de 19de eeuw was Bohemen werkelijk een parel in de kroon van de Habsburgers, echter anders dan Hongarije kreeg het niet de status van gelijkberechtigtheid. Daardoor ontstond het streven naar politieke autonomie.

De eerste Wereldoorlog leidde tot de ondergang van de Habsburgse Monarchie.

Het is aan het politieke genie van Tomáš Masaryk te danken dat er, hoewel schoorvoetend, een erkenning van de geallieerden verkregen werd voor een onafhankelijke staat. Masaryk heeft de Amerikaanse President Wilson daartoe weten te bewegen, waarna ook Frankrijk, om strategische redenen, dit idee krachtig ondersteunde. Groot Brittannië had er, ook toen al, weinig belangstelling voor. Oostenrijk was immers een krachteloze staat, waarvan geen enkel gevaar te duchten was. Duitsland was de grote rivaal op het continent.

De Vredesconferentie van Versailles bekrachtigde de reeds uitgeroepen Tsjechoslowaakse Republiek. Haar grenzen werden door Frankrijk gegarandeerd.

Twintig jaar later bleek deze garantie niets waard te zijn (München 1938).

Vanaf het begin bergde Tsjechoslowakije één groot probleem in zich: de minderheden. Vooral de Duitse minderheid. Zolang Duitsland machteloos was en de Republiek een wijs en krachtig Staatshoofd had, Tomáš Masaryk, die het beleid bepaalde, was er mee te leven.

In 1935 trok de hoogbejaarde Masaryk zich terug en in diezelfde tijd bewapende Duitsland zich op grote schaal. De bondgenoten lieten Tsjechoslowakije in de steek en gaven Hitler wat hij wenste.

Het einde van de dertiger jaren waren dramatisch en de duisternis van het Nazisme viel over Tsjechoslowakije. Spoedig daarna trouwens over praktisch alle andere Europese volkeren.

Er was een verschrikkelijke tweede Wereldoorlog nodig om de volkeren weer nieuwe hoop te geven.

Wij verheugen ons over het ontstaan van Tsjechoslowakije, waarmee wij ons verbonden weten. Die blijdschap wordt getemperd door wat er daarna gebeurde.

Lang leve Tsjechoslowakije!!

Arie Hoogstad.

VAN DE REDACTIE

Wat voor de V.V.N.T. een verheugend feit is, betekent voor vele anderen een teleurstelling, namelijk

De Kerst-/Nieuwjaarsreis is volgeboekt.

Voor het geval, dat onverhoopt deelnemers moeten annuleren, hebben we een wachtlijst aangelegd. Wij hopen echter dat niemand behoeft af te zeggen, want niets is erger dan te moeten annuleren ten gevolge van meestal onprettige omstandigheden.

Daar onder de deelnemers, die allen deze ledenbrief toegezonden krijgen, er wellicht zijn, die voor het eerst naar Tsjechoslowakije gaan, geven we bij "Van en over Tsjechoslowakije" in deze en volgende ledenbrieven algemene informatie. Tevens vermelden we daar nadere gegevens over het **nieuwe 20 Kronen** biljet, dat op 1 oktober in omloop is gebracht.

Een ander verheugend verschijnsel is ook, dat thans de publikaties over **München 1938** objectief zijn. Er wordt nu ook openlijk over het "verraad" van München gesproken. Dit verdrag en de tijd daarna heeft de toen nog slechts 20 jaar bestaande republiek veel leed en schade berokkend. Voor diegenen, die na lezing van het vorenstaande "Van de voorzitter" geïnteresseerd zijn in uitgebreidere informatie, geven we hier enige adressen:

De volksuniversiteit besteedt aandacht aan deze gebeurtenissen door middel van een uitgebreid artikel van de hand van Ben van Kaam en Henk Biersteker, makers van de IKON-documentaire in het Oktobernummer. Te verkrijgen door overmaking van **f 5,50** op postrekening 3716100 t.n.v. V.U. Magazine te Amsterdam onder vermelding van "Oktobernummer".

Verder staan in HN (Hervormd Nederland) Magazine in de nummers 38 en 39 belangwekkende artikelen, onder andere van de hoofdredacteur Bert van Duin. Het adres is:

HN Magazine, Scheveningseweg 72, Postbus 84410, 2508 AK Den Haag, tel. 070-512111.

Voorts aandacht voor het bezoek van het Dvořák-koor, dat optreedt in Brielle en Naarden. Hierover meer bij "Muzikale Noten".

Tenslotte voor de liefhebbers van goede Tsjechische muziek, wijzen wij er hier reeds op, dat op **4 november** a.s. een muziekkavond wordt gegeven, georganiseerd door het "Genootschap voor Tsjechische muziek". Zie aldaar op pagina 11.

Redactie.

VAN DE LEDENADMINISTRATIE

De V.V.N.T. groeit gestaag; we zijn niet meer zo ver verwijderd van het magische getal 500. Op 1 oktober jl. bedroeg het aantal leden **487**.

Zoals reeds vermeld in de vorige ledenbrief, ontvangt het 500ste lid en zijn/haar voorsteller op de jaarvergadering in februari 1989 een leuke verrassing. Dit zijn dus spannende tijden!

Nieuwe leden werven is met de ledenbrief en uw enthousiasme een dankbare bezigheid. De achterkant van de adresstrook kunt u gebruiken om een nieuw lid op te geven.

Na 1 november zijn gloednieuwe leden **gratis** lid, mits zij de contributie voor 1989 voldoen. Een leuk binnenkomertje om uw vrienden en bekenden enthousiast te maken.

Met warme belangstelling zien wij uw reacties tegemoet!!

H.G.B.

VAN DE LEDEN

Van Rina v.d. Veen uit Vierpolders ontvingen wij weer krantenberichten inzake de Brielse Jumelage. Zie bij Muzikale Noten.

VAN DE AFDELINGEN

De afdeling Amsterdam heeft op 9 oktober een bijeenkomst verzorgd voor het NIVON Amsterdam-Zuid.

Afdeling Den Haag heeft geen bijeenkomst belegd in verband met de V.V.N.T.-middag op 29 oktober in de Bijhorst.

Bovendien heeft de secretaris, mevr. Haika Alblas, bedankt als bestuurslid van de afdeling. De voorzitter Eva de Lange kampt met tijdgebrek wegens studie. Op de eerstvolgende afdelingsbijeenkomst dienen dus spijkers met koppen geslagen te worden.

L.J.B.

VAN EN OVER TSJECHOSLOWAKIJE

Reisverslag 1986 (3)

Woensdag 09-07-1986

Half tien opstaan, we leuteren lekker wat aan. Rustig wakker worden, ontbijten, douchen, daarna op pad. Rugzakje mee met regenkleding, want er dreigt een bui en het is koud bovendien.

We gaan in mijn auto, want (ben ik in Amsterdam verzeild geraakt?) een buitenlandse auto trekt de aandacht en de cassette-recorder zou er wel eens uit gejat kunnen worden.

Op een bewaakte parkeerplaats staat 'ie beter.

We rijden naar Harrachov, Hèt wintersport-centrum van Bohemen. Nu zitten we op de rand van het Krkonose-gebergte (het Reuzengebergte). Er staat een enorme ski-schans. Eén van de vier in Europa en daar is een lift naar toe.

We beginnen de wandeling naar de waterval en het begint te regenen. Maar het bos is heerlijk en we hebben regenpakken, dus wat dondert het, (dat doet het overigens ook) lekker doorlopen.

De wandeling en het bos zijn prachtig, maar het is zó donker dat ik geen kans zie foto's te maken.

Jiri legt de afstand zeker twee keer af. Hij rent voor ons uit en achter ons aan, en komt met kikkers, steentjes en bosbessen aanzetten, die bewonderd en gegeten moeten worden.

De bosbessen krijg ik steevast, kennelijk heb ik zijn vriendschap verdiend nadat ik gisteren opeens een kleurboek uit mijn koffer toverde. Hij weet dat ik uit Nederland kom, en dus een andere taal spreek, maar een handicap is dat niet. Hij praat Tsjechisch tegen mij en ik praat Nederlands tegen hem.

Dit tot wederzijdse tevredenheid.

Alleen: Hij speelt 't veel beter.

Als ik praat zegt 'ie af en toe "mm" tussendoor, alsof hij met me instemt en soms interumpert hij me, alsof we het oneens zijn.

Om een uur of één belanden we in één van de Restaurace's van Harrachov (weer een drie) en eten er (warm). Dan lopen we het dorp in en schuilen meermalen, want de regen valt met bakken tegelijk nu.

Wat een raar weer heb je in de bergen. Tussen de buien door schijnt de zon héél fel, alsof het nooit anders geweest is, en als het regent is de lucht helder en licht, niet dreigend. Merkwaardig.

We besluiten de lange route naar de stoeltjeslift te nemen en lopen een uurtje in en om het dorp, en door de prachtige vallei, dun bezaaid met berghutten en -huisjes.

vervolg "Van en over Tsjechoslowakije"

Wanneer we bij de lift komen regent het weer. En om nou tien minuten in een stoeltjeslift in de regen te gaan zitten, nou nee....

Dan morgen maar met een beetje geluk. We lopen richting auto om naar het glas-museum te gaan in een buur-dorp.

Het is gesloten, maar daar willen Věra en ik morgen zeker weer heen, in de etalage van het winkeltje staat prachtig glaswerk en ik laat mijn oog vallen op schitterende wijnglazen en een vaas.

We gaan huiswaarts, de zon schijnt en we stoken een fikkie in de tuin en roosteren worstjes en brood. Ik maak foto's.

Later zitten we binnen bij de kachel. Zorka en Věra gaan joggen en Jiri en ik doen spelletjes met vouw-blaadjes.

Wat ben ik moe, en het is pas negen uur. "Dat is de berglucht", zegt Věra, maar wat is er nou eigenlijk zo bijzonder aan berglucht, dat je er zo moe van wordt?

Ik ben echt uitgekakt!

"It's the oxigene", zegt Věra, "you've got an overdose". Ze grijnst.

Ik voel me net Jantje Beton. In de loop van de avond val ik in mijn stoel in slaap.

Johanneke Noorbergen.

BALNEA is de naam van de overkoepelende organisatie, die de belangen van het kuren behartigt. Het is ook de naam van genezen door middel van water, drink- en badkuren. Het is een onderdeel van de gezondheidszorg in Tsjechoslowakije.

Uitgaande van de gedachte, dat een gezonde geest een gezond lichaam behoeft is de gezondheidszorg een staatsaangelegenheid.

Het recht op bescherming van de gezondheid behoort tot in de grondwet vastgestelde rechten van het volk.

Gezien de korte geschiedenis van het huidige Tsjechoslowakije is heel wat gepresteerd om het zover te krijgen.

Thans heeft men bereikt dat op 275 inwoners een arts beschikbaar is en op 47 inwoners een verpleegkundige. Hiermee staat de Č.S.S.R. (na de Sovjet-Unie) op de tweede plaats van de wereldranglijst. Verder zijn ook nog honderden artsen werkzaam in de derde wereld.

Er is geen verschil tussen behandeling in de stad of op het land. Grote bedrijven hebben bovendien een bedrijfsarts. Kinderverlamming is uitgebannen en kinkhoest bestreden. Op elke 80 inwoners is een ziekenhuisbed beschikbaar, in totaal 195.000 bedden.

Tot de gezondheidsinrichtingen behoren ook de crèches, waar door vakkundig personeel 122.300 kinderen tot 3 jaar verzorgd worden.

En dan de **kuuroorden**. Er zijn er 57, waarin 34.000 bedden. Jaarlijks volgen bijna 400.000 patiënten een kuur, vaak ook wordt gekuurd om kwalen te voorkomen.

Het spreekt wel vanzelf, dat in een land, waar zoveel prioriteit aan de gezondheid wordt verleend, de modernste apparatuur te vinden is en aan het fabriceren van medicijnen de grootste zorg besteed wordt. Het is immers geen commerciële aangelegenheid.

Op deze laatste aspecten komen we in een volgende ledenbrief terug.

vervolg "Van en over Tsjechoslowakije"

Daar onze Kerst-/Nieuwjaarsreis naar een badplaats - Mariënbad - gaat en de deelnemers ondergebracht worden in een kuuroord, dat dan als een eerste-klas hotel fungeert, nog het volgende over de organisatie van het kuurwezen.

De kuuroorden zijn in 19 bad-organisaties verenigd, 12 in de ČSR, de Tsjechische republiek, en 7 in de SSR, Slowakije.

Kuur-badplaatsen liggen vaak in de mooiste gebieden.

Een niet zo bekende badplaats is Bad Jeseník, een klein stadje in Noord-Moravië in het randgebergte bij de grens met Polen.

Daar deze badplaats een interessant verleden en een goede toekomst heeft, komen we in een volgende ledenbrief hierop terug.

Wel willen we hier nog kwijt, dat de allerbekendste badplaats Karlsbad (Karlový Vary) een casino krijgt.

L.J. v.d. Burg.

Tuzex

KERSTPAKKETTEN EN KERSTGESCHENKEN

voor familie, vrienden, zakenrelaties en kennissen in Tsjechoslowakije zijn te bestellen bij de TUZEX-vertegenwoordiging in Nederland ☎ 03402- 34109

Op aanvraag worden gedetailleerde prospecti toegezonden:

A. Speciale kerstaanbieding/kerstgeschenken

18 soorten pakketten van verschillende samenstelling bestaande uit: levensmiddelen, diverse dranken of sigaretten.

Er zijn ook gespecialiseerde pakketten, zoals dieetpakketten, kinderpakketten, oosterse keukenpakketten, pakketten met baby-cosmetica.

Pakketten bestemd voor de Kerst graag bestellen vóór 30 november.

N.B. De diverse pakketten zijn het gehele jaar te bestellen.

B. Geschenken in de vorm van geldzending omgezet in Tuzexkronen of bonnen geschieden aangetekend en verzekerd en geven de ontvanger de mogelijkheid persoonlijk een cadeau te kiezen uit een omvangrijk assortiment in Tuzexwinkels.

C. Kerstgeschenk uwer keuze uit de Tuzexcatalogus: alle soorten industriële goederen zoals HiFi-, TV- en Video-apparatuur, textiel, kristal en auto's.

Maak er voor uw familie of vrienden in Tsjechoslowakije een echt vrolijk Kerstfeest van met een kerstgeschenk uit Nederland !

TUZEX

Dr. A. Ambachtsheer-Klirova
3411 DH Nieuwegein
Slooterslaan 339
telefoon 03402 - 34109

vervolg "Van en over Tsjechoslowakije"

In de vorige ledenbrief namen we reeds fragmenten op uit het verslag van de groepsreis naar Tsjechoslowakije van de Ned. Bond van Plattelandsvrouwen, afdeling Drenthe. Hieronder volgen nog enige fragmenten.

Roelie Duiven schreef over de vierde dag:

Karlštejn.

We vertrokken voor een rondleiding in **Karlštejn**, het kasteel van Karel IV. Onderweg vertelde onze gids over de leefomstandigheden hier in het land.

Toen we deze gegevens wat in ons opgenomen hadden, gingen we naar het kasteel van Karel IV.

Karlštejn is een juweel van Europese gotische burchtarchitectuur en werd in 10 jaar gebouwd (1348-1357). De burcht was vooral een plek, waar staatsoorkonden en kroningsversierselen werden bewaard.

's Middags zaten we weer in de bus voor een rondrit door Bohemen.

Vlakbij Praag worden veel hop (bierbrouwerij) en suikerbieten verbouwd. Groen goud en wit goud noemt men dat. Alle vee is op stal, want ze kunnen de grond niet missen voor weiland.

We kregen van onze gids weer heel veel informatie.

Bij onze hotels aangekomen, moesten we supersnel eten, want we zouden nog uitgaan. Een gedeelte van de groep naar een pantomime-voorstelling en een gedeelte naar de Laterna Magica.

Van de Laterna Magica kan ik vertellen dat het prachtig was. Het was een combinatie van film, dans en pantomime. Je werd er helemaal in opgenomen. In woorden kan ik niet weergeven wat ik onderging. Je merkte soms niet, of het film was of echte dans.

Uit het verslag van de vijfde dag van Gerda Heegen:

Vandaag werd er een bezoek gebracht aan de Prager Burcht. De burcht en omgeving is één van de oudste delen van Praag, daar is de stad ontstaan in het jaar 965.

Ook hebben we een kijkje genomen in de schatkamer, een verzameling van liturgische en andere gebruiksvoorwerpen van de 8e tot en met de 19e eeuw.

Op het plein staat een barokke fontein, in 1686 uit zandsteen gemaakt en er naast een waterput uit de 18e eeuw met een mooie smeedijzeren kooi. Dana (de gids) vertelde, dat daar vroeger de slechte vrouwen in werden opgesloten, tot spot van het publiek, Maar nu waren er in Praag geen slechte vrouwen meer, wel mannen, maar daarvoor was de kooi veel te klein!

We gingen ook even op de burcht-wal, om daar een blik over de stad te werpen. Ik vond dit het mooiste van de Burcht. Het was net een schilderij, dat uitzicht over de stad.

In de namiddag brachten we een bezoek aan een groep Tsjechische vrouwen in het stadsdeel Suchbát. We werden in het gemeentehuis van dat stadsdeel ontvangen (het was een gebouw voor meer doeleinden: ook bv. de bibliotheek en de muziekschool zat er in). In een gemeenschapsruimte zaten de Tsjechische dames al op ons te wachten. Ook de burgemeester en de sekretaris kwamen ons even begroeten.

vervolg "van en over Tsjechoslowakije"

We moesten eerst nog een beetje aan elkaar wennen, maar met accordeonmuziek kwam er snel een gezellige stemming. Janny Pastoor en Winny Kamphuis dansten een typisch nederlandse volksdans, de hakke-toone, waarin de polka voorkomt, die ook in veel tsjechische dansen zit.

De leiding heeft nog adressen uitgewisseld; zij zullen proberen of het mogelijk is, dat er een groep van hen bij ons op bezoek komt.

Het was een heel gezellige middag en het afscheid was heel hartelijk.

Wordt vervolgd.

--*-*-*

Het huidige Tsjechoslowakije is in wezen een nog zeer jonge staat. Eerst op 28 oktober 1918 kreeg het land zijn huidige vorm. Sinds 1948 is het een socialistische republiek, liggende in het hart van Europa. Tsjechoslowakije is dus een **midden-europees** land. De oppervlakte bedraagt 127.903 km² (Nederland 40.844 km² inclusief binnenwateren), globaal meer dan 3 maal Nederland. Hiervan zijn 55% landbouwgronden en 35% bossen. De gezamenlijke lengte van de grenzen bedraagt 3.472 km. De afstand tussen het meest westelijke en oostelijke punt is 767 km.

De Č.S.S.R. grenst aan zes landen: in het Oosten aan de Sovjet-Unie, in het Noorden aan Polen en de DDR, in het Westen aan West-Duitsland en in het Zuiden aan Oostenrijk en Hongarije.

De Č.S.S.R. (Československá Socialistická Republika) is een federatieve staat van twee naties, de Tsjechen (Bohemen en Moravië) en de Slowaken. Het totaal aantal inwoners is bijna 15.500.000. Hiervan zijn + 64% Tsjechen en + 31% Slowaken. De verdere bevolking bestaat uit + 62.000 Duitsers, ruim 579.500 Hongaren, 47.500 Oekraïners, bijna 68.000 Polen en + 7.600 Russen. Alle inwoners hebben dezelfde rechten.

De natuur

In het Westen en Noorden vindt men een gordel van **grensgebergten**: Het Boheemse woud, het Ertzgebergte, het IJzergebergte (Jizerské hory), het Reuzengebergte (Krkonoše), het Adlergebergte (Orlické hory), Jesenika, de Beskiden en in Slowakije de Hoge Tatra (Vysoké Tatry) met als hoogste top Gerlachovský štít (2655 m).

vervolg "Van en over Tsjechoslowakije"

In het binnenland vinden we dan verder van West naar Oost: het Boheems middengebergte, het Boheems-Moravische Hoogland, de Witte en Kleine Karpaten, de Kleine en Grote Fatra, de lage Tatra (Nizké Tatry) en het Slowaakse Ertzgebergte.

Van de rivieren noemen we de Elbe (Labe), die in Bohemen ontspringt, de Barounka en voorts de allerbekendste, de Moldau (Vltava). In het Zuiden vloeit de Donau (Dunaj). Dan zijn er nog de Oder (Odra), de Duja, de Morava en de Nitra.

In Zuid-Bohemen vindt men 22.000 vijvers. Meer dan 3000 minerale bronnen, verdeeld over geheel Tsjechoslowakije, hebben er toe bijgedragen, dat er meerdere kuurbadplaatsen ontstonden.

De natuurbescherming kent in de ČSSR een lange traditie, die teruggaat tot de 15e eeuw, maar pas na 1948 is onder de socialistische regering een allesomvattend systeem van milieubescherming ontstaan. Er zijn 1000 streng beschermde gebieden, waarvan de nationale parken: de Hoge Tatra, de lage Tatra, Pieniny en het Reuzengebergte de bekendste zijn.

Het klimaat

Tsjechoslowakije heeft hoofdzakelijk een landklimaat, dat echter beïnvloed wordt door maritieme luchtstromingen uit het noordwesten en zuidoosten. In de zomer is de gemiddelde temperatuur 20° C en in de winter -5° C. Februari is de koudste maand. Wat de regen betreft: de gemiddelde jaarlijkse neerslag in Praag is 487 mm tegen 776 mm in De Bilt.

De hoofdstad van Tsjechoslowakije is Praag, dat bijna 1.200.000 inwoners telt. Over deze prachtige stad schrijven we een volgende keer, waarbij we dan nog andere onderwerpen aansnijden. Over de gezondheidszorg vindt u bijzonderheden bij de rubriek **Balnea**.

NIEUWTJES

Schoenenpech in Praag

Het kan iedereen gebeuren, dat hij of zij pech krijgt met een schoen. Dergelijke dingen gebeuren dan nog meestal op zaterdag of zondag. Dit heeft nu geen ramp meer te zijn. "U ševce Matouše" op het plein Loretánské náměstí, is dagelijks geopend tot 21.00 u, ook op zaterdag en zondag.

REISTIP

Loodvrije (normale) benzine

Auto's met katalysator mogen niet met gewone benzine "gestookt" worden, maar met loodvrije (normale) benzine. Deze benzine is o.a. in Tsjechoslowakije beperkt verkrijgbaar en wordt aangeduid met "olovnatych prisad", "Bez olova" en "natural". Bij de ANWB-kantoren is een AIT/ADAC-kaart te koop, waarop de verkooppunten van loodvrije benzine in Europa staan, ook die in Tsjechoslowakije.

vervolg "Van en over Tsjechoslowakije"

Nieuw bankbiljet

Op 1 oktober jl. is een nieuw bankbiljet van 20 Kronen in omloop gebracht. Het portret van de "leermeester aller volkeren", Johann Amos Comenius, beheerst het beeld van de voorkant. Op de achterzijde van het biljet, dat traditioneel blauw gehouden is, zijn o.a. de symbolische boom der wijsheid, een fragment van de vestigingsoorkonde van de Karels-universiteit, alsmede een vrouw en een man afgebeeld. Het biljet is ontworpen door de kunstenaar Albin Brunovsky, de gravure is van M. Ondraček en V. Fajt.

Het oude 20 Kronenbiljet van 1970 behoudt voorlopig zijn geldigheid.

L.J.B.

Genootschap voor Tsjechische Muziek

aangesloten bij de Vereniging Vrienden Nederland-Tsjechoslowakije.

CONCERT

In de zaal van de Haagse Kunstkring, Denneweg 64, Den Haag, vindt op **4 november** a.s. een concert met tsjechische muziek plaats door de violist Tony Rous, afkomstig uit Tsjechoslowakije, sinds 1970 deel uitmakend van het Concertgebouw Orkest, en de pianist J. Slothouwer.

Uitgevoerd zullen worden enkele werken, die in Nederland zeker niet algemeen bekend zijn, en dus voor velen een verrassing! Komt dus allen!

Programma:

- A. Dvořák: Vioolsonate
- L. Janáček: Vioolsonate
- B. Smetana: "Domoviny" ("uit mijn vaderland"), twee stukken
- J. Suk: Vier stukken voor viool en piano
- P. Fiala: Episoden

De eerste drie componisten zijn genoegzaam bekend, en over de vierde heb ik in de laatste ledenbrief bericht. Nadere toelichting bij de stukken krijgen de concertgangers op het uit te reiken programma.

De laatste componist, geboren in 1943 te Pelhřimov, is minder bekend. Hij studeerde o.a. bij Jan Kapr in Brno, componeerde in allerlei genres, is ook actief als koordirigent (o.a. van het Foerster-mannenkoor te Brno). Zijn werken, hoewel modern van stijl, spreken zeer goed aan.

Aanvang: 20.00 uur. Toegangspreis f 12,50, **V.V.N.T.-leden f 7,50.**

Hans Wallin.

MUZIKALE NOTEN

Briels Jumelage-nieuws

De stedenband tussen Brielle en Havlickuv Brod werpt wel zijn vruchten af. Het ene ensemble is nog net vertrokken of de volgende meldt zich weer aan.

Het **Jasonkoor** gaf met het Voorne's Dameskoor, Minimusica, de Brielse zanger Peter de Groot en de pianiste Bohdana Racanova enige concerten en wel in Brielle zelf, in Oostvoorne en in Werkendam.

Onderstaande berichten uit "Briels Nieuwsland" van 28 september '88 geven slechts summier aan wat het Jasonkoor allemaal gedaan en genoten heeft.

Concert in Oostvoorne

Woensdag 21 september gaf het Jasonkoor een concert in de Ned. Herv. kerk. Prachtig gezongen werden de werken van Janacek, Martinu, Smetana en Dvorak. De koorzang werd afgewisseld door solozang van Peter de Groot. Voor vele concertbezoekers in de streek heeft zijn naam een in alle opzichten bekende, goede klank. Peter de Groot stelde door zijn feilloos, goed gezongen werken het publiek niet teleur. De pianiste Bohdana Racanova bewees haar vakkundigheid ten aanzien van de door haar zeer goed uitgevoerde werken. Zij kreeg een langdurig ovationeel applaus. En nu... de grote verrassing, zei Alena Vesela. Daar kwamen de Watergeuzen weer 'aangemarcheerd'. Er kwam aan het applaus bijna geen einde.

Oud-burgemeester De Rond gastheer

Donderdag 22 september was het koor te gast bij burgemeester De Ronde in Brabant. 's Avonds werd er een zeer goed concert gegeven in het Nutsgebouw te Werkendam. Dat er voor een concert door zo'n klassekoor zo'n geringe belangstelling was, kan alleen maar jammer genoemd worden.

Waar in een klein land groot is

Vrijdag 23 september, na een bezoek aan de Oosterschelde, kwamen de koorleden tot de conclusie: klein Nederland, wat ben je groot! Op de terugweg naar Brielle werden de koorleden in Nieuwerkerk door een koorlid van Voorne's Dameskoor, Mevr. Van Hertum, zeer gastvrij onthaald. 's Avonds een grandioos concert in Brielle met zang van klasse van Voorne's Dameskoor.

26 September is het Jasonkoor weer vertrokken, maar op 16 oktober komt het koor "**Dvorak**" uit Uherský Brod aan in Brielle en zal dan enige concerten geven in Nederland.

Het koor, dat bestaat uit 26 zangeressen en 21 zangers, wordt maandag 17 oktober ontvangen door burgemeester J.F. Sala, waarna een rondleiding door Brielle, 's avonds treden zij op om 20.15 uur in de R.K. kerk van de Parochie van de H. Martelaren van Gorcum, **Nobelstraat 22 te Brielle**.

Dinsdagochtend vertrekt het koor om 10.00 uur uit Brielle naar **Naarden-Vesting**, alwaar zij om 14.00 uur ontvangen worden door burgemeester H.J. Kastein op het mooie stadhuis aldaar.

Hier na volgt een rondleiding door Naarden, alwaar vanzelfsprekend het Mausoleum van Comenius bezocht zal worden. 's Avonds concert om 20.15 uur in de Grote Kerk, de toegang is gratis.

Woensdag vertrekt het koor dan weer òf richting België òf richting C.S.S.R.

Voor u, uw familie, vrienden en zakenrelaties:

COMFORTABEL - SNEL - VOORDELIG

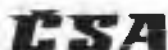
Iedere dinsdag en zaterdag

naar **P R A A G** met **C S A**

- * met CSA via Praag naar verschillende bestemmingen over de hele wereld
- * vanuit Praag diverse binnenlandse vluchten van CSA
- * met CSA snel transport van uw vracht door de lucht

Nadere inlichtingen:

Leidsestraat 4, 1017 PA AMSTERDAM
Tel. 020 - 224888 of 224889

WAT HET OOG STREELT

Tentoonstelling

Nederlandse Slavistiek bestaat 75 jaar

Leiden, -- Met een feestelijke bijeenkomst en de opening van een tentoonstelling werd deze maand (in oktober) in Leiden het 75-jarig bestaan van de Nederlandse Slavistiek gevierd. Op 8 oktober 1913 werd Nicolaas van Wijk aan de Leidse universiteit geïnaugureerd als hoogleraar in de Balto-Slavische talen, de eerste in Nederland.

De aan hem gewijde tentoonstelling in de Leidse universiteitsbibliotheek, die tot **18 november** te bezichtigen is, bevat veel documenten die interessant zijn voor wie belangstelling heeft voor Tsjechisch en Tsjechoslowakije.

Nicolaas van Wijk (1880-1941) was van oorsprong neerlandicus. Op 21-jarige leeftijd promoveerde hij op de tweede naamval in het Indo-europees. Hij ging in 1903 voor enkele maanden naar Moskou voor praktische taalstudie, maar na zijn terugkeer gaf hij Nederlands aan de HBS in Arnhem en de HBS in Goes. Hij werkte ook aan een etymologisch woordenboek van het Nederlands. Terwijl hij maar weinig slavistische wetenschappelijke publikaties op zijn naam had staan, werd Van Wijk de eerste hoogleraar Slavistiek in Nederland. Hij reisde veel naar Slavische landen, onder meer naar Tsjechoslowakije in 1920. "De Tsjecho-slovaakse republiek. Indrukken en beschouwingen.", een boekje met veel statistisch materiaal, was het directe gevolg van zijn bezoek aan dat land. De Czech Society of Great Britain gaf er in 1923 een Engelse vertaling van uit.

Van zijn reis had Van Wijk een aantekeningenboekje bijgehouden, waarin op de eerste bladzijde een notitie staat over zijn bezoek aan president Masaryk op 15 juli 1920. De president van Tsjechoslowakije verleende Van Wijk op 30 september 1924 de orde van de Witte Leeuw voor zijn verdiensten voor de republiek. Hij was toen al tot buitenlands lid benoemd van de Koninklijke Tsjechische Maatschappij der Wetenschappen; in 1926 werd hij ook buitengewoon lid van de Tsjechische Akademie van Wetenschappen en Kunsten.

Ten gevolge van de overheidsbezuinigingen heeft de universitaire Slavistiek enkele woelige jaren beleefd. De vakgroep in Nijmegen werd opgeheven, de vakgroep van Utrecht fuseerde met die van Leiden. Zodoende kan men alleen nog in Amsterdam, Groningen en Leiden Slavische taal- en letterkunde studeren. Aan de Universiteit van Amsterdam wordt Tsjechische taal- en letterkunde als hoofdvak aangeboden, in Groningen en Leiden is het alleen bijvak.

In de bakermat van de Nederlandse Slavistiek, Leiden dus, volgen dit studiejaar (88/89) negen van de 65 eerstejaars Slavische taal- en letterkunde colleges Tsjechisch. Mede door de politieke ontwikkelingen in Oost- en Midden-Europa is de belangstelling voor de studierichting Slavistiek gegroeid, zo zelfs dat overwogen zou zijn om een landelijke numerus fixus in te stellen. Tsjechisch kan men echter ook elders leren, zoals aan de Haagse volksuniversiteit (Haags Cultureel Trefpunt).

Het adres van de Leidse universiteitsbibliotheek, waar de expositie "**De erfenis van Nicolaas van Wijk**" te zien is, is: Witte Singel 27 in Leiden.

drs. Martina Smit.

Tentoonstelling "Prag um 1600"

Nog tot 30 oktober bent u in de gelegenheid om een cultureel uitstapje te maken naar Essen in Duitsland. Tot genoemde datum is in de Villa Hügel de tentoonstelling "Prag um 1600" te bewonderen: schilderijen, beeldhouwwerken enz.

L.J.B.

FILATELIE

De Prager burcht

De internationale tentoonstelling is beëindigd, maar postzegels worden nog steeds uitgegeven.

Op 28 september zijn nieuwe postzegels uitgekomen met afbeeldingen van kunstschatten uit de Prager burcht.

Het zijn twee blokken met zes zegels. Op de zegel van 2 Kčs is een kan uit de 17^e eeuw afgebeeld. Op de zegel met een waarde van 3 Kčs is een detail te zien van het schilderij uit 1580 van Paolo Veronese, voorstellende "de heilige Katherina met een engeltje".

De grafische bewerking van deze emissie is van de hand van de academisch schilder en graveur Jan Solpera.

Er zijn twee FDC's voor verzamelaars verkrijgbaar.

Joop Nieboer.

reparatie, en inbedrijfstellen
van metaalbewerkingsmachines

ONZE BOEKENPLANK

Het succes van de film "De ondraaglijke lichtheid van het bestaan" naar de roman van Milan Kundera heeft in het algemeen en misschien bij u in het bijzonder de belangstelling voor moderne Tsjechoslowaakse literatuur gewekt.

Wilt u over de moderne Tsjechische literatuur meer te weten komen, dan is er weliswaar al in 1984 een boekje hierover geschreven door Jana Beranova en Kees Mercks. Het heet "Moderne Tsjechische literatuur" en het is een BRT-Brochure. Het boek bevat de tekst van een aantal radiovoordrachten die in 1982 voor de BRT werden geschreven.

Het boek behandelt proza, poëzie en toneel, geschreven tussen de twee wereldoorlogen en na de Tweede Wereldoorlog

en een aantal portretten van Vladimír Holan, Ludvík Vaculík, Jaroslav Seifert, Jiri Gruša, Jan Skácel en Milan Kundera.

Het 223 pagina's tellende boek geeft een goed overzicht van de Tsjechische literatuur, de schrijvers uit genoemde periode, het tijdsgewricht waarin het werk ontstond, de literaire waarde van het werk en de ontwikkelingen die hebben plaats gevonden. De verhandelingen over de schrijvers worden toegelicht met citaten uit hun werk.

In een tijd waarin veel werk van Tsjechische auteurs in het Nederlands vertaald is en nog zal worden, is het aan te bevelen wat te lezen over deze literatuur en te ontdekken dat dit een literatuur is van een zeer goed niveau.

J. Beranova en K. Mercks: Moderne Tsjechische literatuur.

ISBN 9070447266, BRT 1984. Prijs f 28,50.

L. Thio.

PRANEDA b.v.

PAPENDRECHT · NEDERLAND

IMPORT · EXPORT

Burgakker 15
5281 CH Boxtel
telefoon 04116-83278
telex 50803

Cinerec

- ★ kontaktpersoon Tsjechische muziekgezelschappen
- ★ import/export Muziekinstrumenten
- ★ import grammofoonplaten Tsjechische blaasmuziek
- ★ muziekitgeverij Tsjechische blaasmuziek

VOOR DE JEUGD

Zakje, schud je! (Een Slowaaks sprookje)

Er was eens een arme boer, die alleen maar een beetje graan bezat. Hij begon het kaf van het koren te scheiden, maar een windstoot nam het koren plotseling mee. De vrouw zei tot de boer: "Vooruit, ga de wind zoeken!"

En hij vond de wind in een greppel, waar hij tot rust gekomen was. De wind vroeg hem: "Wat zou je graag willen?"

De boer antwoordde, dat hij arm was, hij zou graag zijn koren terug willen hebben.

De wind antwoordde: "Hier heb je een zak, je hoeft alleen maar te zeggen: 'Zakje, schud je!' en je krijgt wat je wilt!"

De boer bedankte de wind en ging opgewekt naar huis. Toen hij daar was, zette hij zich aan tafel, riep zijn acht kinderen en zei: "Zakje, schud je!"

De zak schudde zich, en meteen stond de tafel vol met eten. Ze aten allemaal totdat ze hun buik vol hadden. Ze waren erg blij. Nadat ze klaar waren, kreeg de vrouw het idee, om de priester uit te nodigen voor het eten. De priester kwam, at zijn buik vol en zei toen: "Weet je wat, Martin, je moet mij de zak even lenen voor een dag of drie. Daarna breng ik je hem terug, ik wil alleen maar aan mijn huishoudster laten zien, dat ik koken kan, zonder vuur of oven te gebruiken."

De boer gaf hem de zak mee.

De priester nodigde vele gasten uit; uit de wijde omgeving zouden ze komen om op zondag het feestmaal met hem te gebruiken.

Intussen waren er drie dagen verstreken. Boer Martin wachtte tevergeefs op zijn zak. De derde dag ging hij naar de priester, om de zak te halen. De priester zei tot hem: "Waarvoor heb je de zak nodig? Ik kan haar veel beter gebruiken dan jij. Ik heb vaak gasten en jij niet. Hier heb je een half brood. Ga nu naar huis, ik geef je de zak niet meer terug."

De vrouw en de kinderen huilden en de boer zei: "Het is allemaal jouw schuld, waarom heb je de zak ook aan hem gegeven?"

De vrouw zei: "Ga naar de wind toe, en vraag hem om een tweede zak."

De man gehoorzaamde en ging weer naar de wind om hem om een tweede zak te vragen. De wind zei: "Ik heb je gewaarschuwd, dat je de zak aan niemand mocht laten zien. Dat je er ook niet mee mocht pronken. Maar jij vroeg een rijkard te eten! Het is je verdiende loon!"

Maar de boer bedelde: "Heb toch medelijden, lief windje! Heb medelijden met mij en met mijn kinderen, geef me nog een zak!"

Toen kreeg de wind medelijden met hem en hij gaf hem nog een zak.

Verheugd keerde de boer huiswaarts. Hij riep vrouw en kinderen en zei, dat ze aan tafel moesten gaan zitten. Toen legde hij de zak op de tafel en zei: "Zakje, schud je!"

De zak begon zich te schudden: er kwamen negen knuppels uitgesprongen en die begonnen alle omzittenden te slaan. Iedereen begon te brullen en te schreeuwen. De kinderen huilden, en de vrouw brulde het hardst van allemaal. Ze renden weg en de knuppels verstopten zich weer in de zak.

De boer nam de zak onder zijn kiel mee en ging naar de pastorie. De priester was in zijn kamer. De boer vroeg de zak terug, of tenminste een brood daarvoor, want de huishoudster bakte juist geurig brood.

De priester ging een brood halen.

De zak hing aan een spijker.

Terwijl de priester in de keuken bij de oven was, haalde Martin zijn zak onder zijn kiel vandaan. Toen nam hij de zak, die aan de spijker hing, verstopte die, wachtte daarna op de priester.

De priester kwam weer binnen, keek naar de spijker, zag de zak en niets kwaads vermoedend zei hij tegen Martin, terwijl hij hem het brood gaf:

"Jij rover, waag het niet om nog eens hier te komen! Mars, ga aan het werk, de zak is van mij! Ik heb je er al genoeg voor betaald!"

vervolg "Voor de jeugd"

Martin wist, welke zak hij nu bij zich had.
Vergenoegd verliet hij de pastorie, want hij had de eerste
zak weer in zijn bezit. Daarom zei hij:
"Goeiendag," en ging naar huis.
Ze aten en dronken en wachtten, wat er met de priester
en zijn zak zou gebeuren.

Er kwamen gasten naar de pastorie. Hij liet niets koken
of bakken, hij zei alleen tegen zijn huishoudster:
"Ik heb alles voorbereid. Je hoeft nergens voor te zorgen."

Om twaalf uur gingen de gasten aan tafel zitten. De priester legde de zak
midden op de tafel.

"Zakje, schud je!"

De zak schudde zich, er kwamen negen knuppels uit te voorschijn, om de gasten
van de priester af te ranselen. Ze werden allemaal geslagen en gestraft en
ze riepen allemaal luidkeels tegen de koetsiers:

"Inspannen! Inspannen, of ze slaan ons dood!"

Ze verdrongen zich voor de deuren, konden er niet meer door en moesten door
de kachelpijp naar buiten kruipen.

"Nooit komen we hier meer naar toe om te gaan eten, ze slaan je hier alleen
maar een bloedende kop!"

De priester bracht de zak terug en vroeg nooit meer naar de andere zak.

POTTENKIJKEN

Een belangrijk onderdeel van ons menu zijn eieren. Ze zijn een bron van eiwitten,
mineralen en vitaminen. Het is goede voeding voor kinderen en jeugdigen,
die een hoger gebruik aan groeistoffen nodig hebben.

Eieren vormen een hoofdprodukt in de koude keuken, bijvoorbeeld bij mayonaise,
sausens, verschillende salades, belegde broodjes. enz.

Een snel ontbijt

vervolg "Pottenkijken"

Gegratineerde eieren

6 hardgekookte eieren, 50 gr. geraspte kaas, 1 rauw ei, 2 eetlepels zure room, zout, peper.

De gekookte eieren pellen, in de lengte doorsnijden en de dooiers eruit halen. De dooiers goed mengen met de geraspte kaas en de lege eiwithelften hiermee vullen en daarna in een vuurvaste schaal plaatsen.

Het rauwe ei samen met de zure room kloppen en op de gevulde eiwithelften doen. Het geheel in de oven bakken.

Helena Nieboer.

====*==*==*==*==*==*==*==*

BEZOEK ONZE FEESTELIJKE
BIJeenKOMST OP

29 OKTOBER 1988
van 14.00 - 18.00 uur

waar u kunt genieten van een
gevarieerd cultureel programma.

Toegang gratis. Uw familie en
vrienden zijn eveneens welkom.

====*==*==*==*==*==*==*==*

Kopij voor de eerstvolgende
ledenbrief vóór 1 November
aan de Redactie zenden.

====*==*==*==*==*==*==*==*

rapide tours
TOURINGCAR- EN BEGROEP

Gespecialiseerd in reizen naar

- * Hongarije
- * Polen
- * Tsjechoslowakije

* luxe touringcars
* 8 tot 54 personen
* beschikbaar voor binnen- en buitenlandse vervoer
* rolstoelvervoer

Stationsstraat 25
9482 TX TYNAARLO
Tel. 05921-43300